

WAARDEOORDELEN

'Hij is waard dat Gij dit voor hem doet'... "Ik ben niet waard dat Gij onder mijn dak komt'

Lucas 7 : 1 –10

'Die man deugt niet'.

'Zij? Is niet te vertrouwen'.

Marokkanen? Slecht volk!

Dat elftal? Kan helemaal niet voetballen...

Zulke uitspraken noemen we wel *'waardeoordelen'*.

Voor dergelijke beoordelingen moeten we oppassen, gemeente.

Ik heb een vriend die erg goed is in problemen oplossen van personen of organisaties.

Hij kan heel vaardig analyseren, verhoudingen doorzien en zoeken naar de beste oplossing.

Maar heel vaak heb ik hem in zulke situaties horen zeggen: 'Ik spreek geen waardeoordeel uit'.

De Here Jezus zei eens: *'Oordeelt niet opdat gij niet geoordeeld wordt'*.

In deze geschiedenis in het evangelie is wel vijf keer sprake van een waardeoordeel.

Eerst kijken we naar de hoofdpersoon. Een hoofdman over honderd.

De Latijnse titel van deze officier is: *centurio*. Wel vertaald met 'honderdman'. Hij zal het bevel hebben gevoerd over het Romeinse garnizoen in het stadje Kafarnaüm.

In WO II noemden we zo iemand een 'Ortskommandant'. De plaatselijke vreemde machthebber.

Veel van de *centurio's* in die landstreek waren geworven in Syrië.

Dus een vreemdeling en commandant van de bezettende macht.

Zo iemand was gewoonlijk niet geliefd.

Maar bij deze man ligt het anders. De joodse bewoners van Kafarnaüm spreken een positief waardeoordeel uit. Ze zeggen tegen Jezus: *'Hij heeft ons volk lief en hij heeft onze synagoge gebouwd'*.

Dat is nogal wat! Hij houdt van het joodse volk.

Dat was en is een zeldzaam iets: houden van de Joden.

Ga de hele geschiedenis maar na. Tot de dag van vandaag.

In Amsterdam kan een joods uitziende man met een keppeltje op zelfs vandaag de dag niet veilig over straat...

Het joodse volk – de eeuwen door *omstreden* en *bestreden*.

De meeste Romeinen wisten geen raad met dit merkwaardige volk.

Hij wel. Die centurio.

Hij interesseerde zich voor de mensen waar hij als magistraat verantwoordelijk voor was.

Hij heeft zich ingezet voor hun *synagoge*. Die nieuwe synagoge had hij voor hen laten bouwen. Uit eigen zak gefinancierd.

Dat is toch fantastisch, gemeente.

In Rotterdam had je vroeger een grote, mooie hervormde kerk met twee torens, de Koninginnekerk. Nu afgebroken. Maar vroeger hadden twee dames, twee zussen, met z'n tweetjes, die hele kerk aan de hervormde gemeente daar cadeau gegeven. Dat waren natuurlijk vermogende vrouwen. Maar ze waren lid van hun kerk en hadden die lief. Daar gaven ze voor!

Deze hoofdman was geen Jood. Van heidense origine. Er staat niet bij dat hij als proseliet tot het Jodendom was overgegaan. Ook niet dat hij een z.g. 'Godvrezende' was, iemand die in veel meedeed met de joodse godsdienstige gebruiken.

Hij was echt een *allochtoon*, zij het met een hoge post en een vermogend man.

De mensen vinden dus dat Jezus wat voor hem moet doen: Hij is het waard. Een positief waardeoordeel.

Dat positieve in die man blijkt uit nóg iets.

Hij heeft een slaaf. Een jonge man.

Dat had je in die tijd: vrijen en slaven.

Een slaaf was een lijfeigene, eigendom van zijn heer, die alles over hem te zeggen had. Het Romeinse Rijk dreef grotendeels op de arbeid van miljoenen slaven, mensen zonder bezit en zonder recht.

Welnu, die jonge slaaf was ernstig ziek. Zo ziek, dat hij op sterven lag.

Welke ziekte hij had? Dat staat er niet, zelfs Lucas, de arts, vermeldt het niet. Bij Mattheüs staat dat hij verlamd was.

Niemand kon die slaaf genezen. Spoedig zou hij er niet meer zijn.

Nou ja, wat dan nog? Wat betekent een slaaf minder of meer voor zo'n rijke hoofdman? Voor hem een ander kopen, op de slavenmarkt.

Maar nu komt er *een tweede waardeoordeel* in het verhaal.

Deze centurio beschouwt zijn slaaf als een mens. Hij noemt hem mijn knecht, beter vertaald: 'mijn jongen'.

Hij gééft om die slaaf. Die valt onder zijn zorg.

Daarom verzoekt hij de oudsten van de Joden om naar Jezus te gaan om hem te vragen zijn slaaf te behouden, te redden.

Uit alles blijkt dat het hem niet gaat om de financiële waarde van de slaaf, maar om zijn waarde als mens. Positief waardeoordeel.

De centurio van Kafarnaüm is geen bullebak, geen heerser, maar een vriend van mensen.

Gemeente, dat roept een vraag op.

Wat vinden de mensen van ons?

Vinden ze dat ook wij 'waard zijn' goed behandeld te worden, omdat wij sympathiek en meelevend zijn?

Dat mag van ons, christenen, mensen van de kerk, wel worden verwacht. Toch komen vaak niet-christenen sympathieker over dan kerkmensen. Dat zou niet zo moeten zijn. Paulus schrijft ergens: *'Uw vriendelijkheid zij alle mensen bekend'*.

Het gewone mensenleven, onze omgang met anderen, valt zonder meer onder Gods liefdegebod.

Let er ook op dat de hoofdman een *leidinggevende* is.

Een man met personeel. Werkgever. Mogelijk bent u dat ook. Dat is een voorrecht. Maar ook een verantwoordelijkheid. Die we van de Here God gekregen hebben. Hij vraagt daar rekenschap van. Van onze houding tegenover onze medewerkers.

Nu gaan we een stap verder. De mensen hebben over deze hoofdman een positief waardeoordeel. Maar hoe denkt hij over zichzelf?

Weet u, mensen met een hoge positie hebben vaak vooral zichzelf hoog staan.

Zij gedragen zich vaak als betweters: *zij* weten het. *Zij* doen het. *Zij* zeggen het. De bazen en de bonzen.

Wanneer de Here Jezus meegaat met de joodse vrienden van de centurio, op weg naar diens huis, komen andere vrienden van de man Hem tegemoet. En zij hebben een nieuwe boodschap voor de Heer, namens de hoofdman. *"Heer, doe geen moeite, want ik ben niet waard dat gij onder mijn dak komt. Daarom heb ik ook mijzelf niet waardig geacht tot U te komen"*.

Gemeente, daar sta je nu paf van. Deze 'Ortskommandant' van de Romeinen, hoogste militaire gezagvoerder in Kafarnaüm, vindt zichzelf onwaardig tegenover Jezus. Denkt het u in, zo'n hoge militair met ordetekens op zijn uniform. Hij geeft een *negatief waardeoordeel* over zichzelf wanneer hij zich vergelijkt met Jezus. Onwaardig om Hem in zijn huis te ontvangen...

Wat zou dat betekenen?

Nu kan het zijn, gemeente, dat u bij uzelf denkt: nou, zo hóórt het ook. Wij zijn niets. We moeten onszelf vernederen. Dat is bijbels. Een mens is een groot zondaar. Verbeeld je maar niets.

Is dat de houding van deze man? Kruiperig? Toch anders.

Als ik de geschiedenis goed lees dan is deze man zich zeer bewust van zijn dagelijkse positie. Hij zegt tegen Jezus: Ik heb zo mijn bevelen te geven. 'Ga' , en men gaat. 'Kom' en men komt'. 'Doe dat' en ze doen het. De officier zegt niet dat hij ten onrechte die bevelen geeft aan zijn mensen.

Nee, nederig, deemoedig – dat hoeft hij niet te zijn tegenover mensen. Dat is hij wel... tegenover Jezus.

Hij moet zich onheilig gevoeld hebben bij de heilige Jezus Christus. Zijn nederigheid is een *religieuze* nederigheid. Hij gaat heus niet buigen voor mensen. Hij buigt voor Jezus en in Hem buigt hij voor God.

Gemeente, de Here vraagt van ons niet te kruipen voor mensen of dat we, overgeestelijk, het hoofd laten hangen. Dat is een misverstand. Je hoeft jezelf niet in te leveren bij mensen. Je mag fier en dapper je taak verrichten, ook je leidinggevende taak. Een manager mag manager blijven, een directeur directeur, een commandant commandant.

Maar... klein worden, dat moet wel voor God.

De Here vraagt van ons op geen enkele manier bij onszelf een soort minderwaardigheidsgevoel aan te kweken. Dat is wel gedacht door kerkmensen en gepreekt door voorgangers: je bent niets en je hebt niets en je kunt niets. Nou, God geeft ons de volle ruimte om onze gaven te ontplooien in deze wereld.

Maar... ootmoed voor God.

Klein zijn voor Hem.

Buigen voor de Here God en de messias Jezus.

Want Hij is de Heilige en wij zijn onheiligen.

En in dat buigen voor God gaat die heidense hoofdman ons allen voor.

Laten we hieruit onze les leren.

De Here wil ons ontdekken aan onze zonde en schuld voor Hem.

We leven niet zoals we zouden moeten. Ons bestaan, ons denken en doen, druist steeds weer zo in tegen de wil van God.

Wie dat ontdekt, toegeeft, belijdt, wordt nederig voor God.

Die heilige, zuivere Jezus... en ik, onheilig, onzuiver mensenkind.

Dat kan niet samengaan.

Hoe diep zit dat bij die hoofdman?

Dat is nou een typisch Hollandse vraag. Een onzinnige vraag. Het gaat er toch niet om of het diep zit, maar of het *echt* is.

Veel mensen tobben over hun gebrek aan zondekennis. Dat getob leidt tot niets. Het gaat er om of we het oprecht menen als we de Here bidden om genade en vergeving. Dat is genoeg. En al die vrome franje en zware condities zijn onnodig en zinloos. Nee, we zijn Hem niet waard. Maar voor onwaardigen is de Here Jezus zo vol ontferming. Dan is er opnieuw een waardeoordeel. Wat is de visie van de centurio op Jezus?

Nu weer aandachtig lezen, gemeente.

Hij zegt: *'Spreek slechts een woord en mijn knecht moet herstellen. want ik neem zelf (enz. lees vers 8).*

Let op: "Ik ben zelf een ondergeschikte". Statenvertaling: ik ben zelf onder de macht van anderen gesteld. Onder de macht. Exousia, d.i. *gezag*. Hier hoor ik in dat hij zichzelf en zijn positie vergelijkt met Jezus. Ik sta onder gezag, dus kan ik bevelen, ben daartoe bevoegd. Zo bent ook U, Jezus, bevoegd, want ook U staat onder gezag van een Ander, die U bevoegdheid geeft. En die ander... is God!

Hij erkent dat Jezus onder Gods gezag staat en op Gods gezag handelt. Zijn woorden vertonen dus *Godserkenning*.

Jezus staat onder gezag van de Here God zoals hij onder gezag van de keizer staat.

Zo, gemeente, erkent deze man van heidense afkomst dat de Here Jezus *bij God hoort* en namens God handelt.

En dan heeft Hij maar te spreken, in Gods Naam dus, en zijn knecht zal herstellen. Dat is zijn vaste overtuiging.

Jezus vertegenwoordigt God. In Hem is de Eeuwige present.

En weer vraag ik u, gemeente: erkent u dat ook?

Een jawoord op deze vraag is niet zo vanzelfsprekend.

Dat God er is en dat Jezus Christus Hem present stelt, velen geloven dat niet meer.

Hoe velen ook in de kerken zetten geen vraagtekens bij het Godsgeloof. Is het wel waar, dat verhaal van de bijbel?

Kun je daar nog wat mee in deze computertijd van harde economie, technologie, autonomie?

We laten ons toch geen knollen voor citroenen verkopen?

Dat simpele verhaal van Jezus...och.

Die commandant in Kafarnaüm, een manager, ja, maar wel uit een zo andere tijd, 2000 jaar terug. Nou ja...

Gemeente, ik doe geen beroep op uw verstand, maar op uw *hart*.

Deze man heeft hart voor mensen.

Maar deze man weet ook: er is meer.

Er is een God die leeft.

En mijn leven wordt geleefd onder gezag.

En dat gezag, dat iemand mij zegt wat waar en goed is, dat heb ik nodig en dat heeft mijn knecht nodig.

Hij kent zijn onwaardigheid. Zijn tekort. Zijn schuld ook. En wat zijn knecht betreft voelt hij zijn grenzen: ik kan hem niet beter maken en geen mens kan dat.

Zo zit hij aan de grond.

En op die plek van ootmoed, kleinheid, afhankelijkheid, wendt hij zich eerbiedig tot Jezus. En in zijn hart leeft deze ene overtuiging: Jezus brengt God naar me toe.

Hij is de redder, de ware, de enige.

Gemeente, ik kan uw twijfels en vragen niet wegnemen.

Maar één ding is zeker: Jezus Christus vertoont zichzelf in zijn leven en spreken, maar vooral straks in zijn lijden en opstanding als de van God gezondene, de Zoon des Vaders. Hem die wij allemaal zo hard nodig hebben, voor ons hart, voor ons leven.

Je kunt zonder Jezus een heel eind komen. Als officier, als manager, als vakman, als huisvrouw, als leraar, wat en wie je ook bent, jong of oud.

Maar je hart, je ziel, je leven, jijzelf... je bent niets zonder Hem. We hebben Hem nodig om met God te leven. Om met de Here van dood en leven in het reine te komen. Om genade te bekomen. We hebben Hem helemaal nodig.

En dat drukt die hoofdman op zijn manier uit met zijn woorden van respect voor Jezus.

U hebt maar te bevelen. Namens God, uw Vader. Dan wordt mijn jongen gezond.

En dan komt er, gemeente, *een laatste waardeoordeel*. Uit de mond van de Here Jezus zelf. Want de Heiland verwondert zich over hem en zegt tot de schare mensen om zich heen: *'Ik zeg u, zelfs in Israël heb ik een zo groot geloof niet gevonden'*.

Hoort u dat, gemeente?

Zelfs in Israël niet.

In het vrome, godsdienstige, uitverkoren tempelvolk, waar alle reden is tot groot geloof, vond Jezus het geloof niet.

Waar je het verwacht vind je het vaak niet.

Want waar kun je geloof verwachten?

Nou, ik zou zeggen: bij kerkvolk, kerkenraden, dominees, synodes...

Maar tot onze beschaming vindt de Heiland het daar zo vaak niet.

Waar dan wel?

Op onverwachte plekken. Op ongedachte momenten. Bij mensen in de marge van de samenleving. Soms, zoals hier, bij buitenstaanders, allochtonen.

“*Geloof*”, vindt Jezus het.

Ik denk dat we hier dan moeten denken aan de aller-wezenlijkste betekenis van ‘geloof’ en dat is ‘*vertrouwen*’.

Deze man vertrouwt.

Hij vertrouwt Jezus. Op Jezus. Hij vertrouwt zijn jonge slaaf en zichzelf toe aan Jezus.

Dat is geloof ten diepste en ten eerste, gemeente. Ook voor u.

Zo door de Here Jezus gepakt worden, gegrepen zijn, dat je je aan Hem gewonnen geeft. Ja, dat werkt de heilige Geest. Die geeft je *het juiste waardeoordeel* over jezelf en over de Heiland en de Here God.

Het is een geestelijk gebeuren daar in Kafarnaüm.

Maar ook hier, bij ons, wanneer Christus ons te sterk wordt. Een geestelijke, innerlijke beweging van vertrouwen en overgave.

En buitenstaanders kunnen als engelen fungeren die je met nieuwe ogen leren zien naar Christus. Zoals deze allochtoon in het evangelie.

Hij aanvaardt het gezag van Christus en zo van God.

Dat is ook voor ons zo heilzaam.

Dat wij ons laten gezeggen door de Here. Ons overgeven aan zijn Woord. Dat maakte het leven van de jonge slaaf gezond, want ik lees: *'En toen zij die gezonden waren terugkwamen in het huis, vonden zij de slaaf gezond'*. Een heling op afstand! Hemelse gezondheidszorg. En die zorg van God gaat open niet alleen voor de Joden, maar ook voor de heidenen, de volkeren. Mensen van alle talen. Ook om dat aan te geven vertelt Lucas deze gebeurtenis.

Zo komt Jezus naar voren. Hij komt ook op u af. Hij toont zichzelf. Alles wil ik voor je zijn. Ga Hem dan tegemoet als die allochtone commandant: vol vertrouwen.

Het is zo goed bij Hem.

Hij aanvaardt u.

Hij rechtvaardigt u in de verzoening door zijn bloed.

En in zijn voetspoor worden we *naasten*, open voor onze medemensen, hulpvaardig, getuigend, dienend.

En zo alleen zullen we echt gemeente van Christus zijn.

Ik eindig met een treffend gedichtje van Ria Borkent:

De centurio in Kafarnaüm

*Zo zelfbewust als jij gezag hebt over
honderd man: kom hier, sta stil –
moderne heiden die bevelen kan,
voorbeeldig buitenlander.*

*En je vertrouwt dat God uiteindelijk
niet hoeft te komen
op zijn sandalen,
je zou niet waard zijn hem in huis te
halen.*

*Bescheiden ben je en royaal, het is
de motor
waardoor de mensen voor je rennen,
je noodsignaal naar Jezus
overbrengen:*

*Hoe groot en onderdanig jouw geloof:
de Heer geneest op afstand en in alle
talen.*

Amen

*'help hem, zijn vriend ligt haast voor
dood.'*

